

Henk de Roest

De gereformeerde kerk van Diever

Behoedzaam gas geven

In de gereformeerde kerk van Diever, in het hart van toeristisch Drenthe, is het proces van evangelisering de laatste jaren in een stroomversnelling geraakt. Niet in het laatste dankzij een bevlogen voorganger, ds. Jelle de Kok, die samen met het moderamen en de kerkenraad leiding geeft aan een breed scala aan activiteiten: van *praise-diensten* tot Alphacursus, van gemeentegroei groepen tot gebedssamenkomsten.

Het model van Rick Warren -de voorganger van de Saddleback Gemeente in Californië, die in zijn bestsellers schrijft over doelgericht gemeente-zijn -blijkt hier te zijn aangeslagen. Er wordt gewerkt met het beeld van concentrische cirkels. Het verlangen is erop gericht dat mensen een beweging naar binnen zullen maken, zullen groeien in betrokkenheid op Jezus Christus, op elkaar en als getuige van Jezus Christus -op niet-kerkelijke mensen die met het evangelie in aanraking gebracht moeten worden.

Het boek van Warren *Doelgericht leven* is in veertig 'doelgerichte dagen' breed door de gemeente gelezen. In de jaren voor de komst van ds. De Kok bewoog de gereformeerde kerk zich reeds in evangelische richting, maar nu hij voorganger is komt er een bewuste, beleidsmatig gekozen samenhang tot stand tussen alles wat er in en rond de kerk gebeurt. Thema 's uit groepen keren terug in preken en omgekeerd, liederen van de *praise-diensten* worden gezongen bij een kerkenraadsbijeenkomst, de kerkenraad is zelf ook bezig met een geestelijke reis. De gereformeerde kerk van Diever is een hechte gemeenschap van 580 leden, waarvan de helft op zondag naar de kerk gaat. 'Er was al eerder een koers ingezet in Diever. We gingen al met jongeren naar EO-jongerendagen, hadden gebedsgroepen, zongen regelmatig uit de *bundel Opwekking*, en in de kindernevendienst werkten we met *Vertel het maar*. ..In het clubwerk kozen we voor materiaal van de HGJB. Verschillende predikanten had

den samen met de kerkenraad en ondersteund door enkele leerkrachten vanuit de school al een bodem gelegd. Op de campings in de omgeving deden we al aan evangelisatiewerk en er waren tienerdiensten. Ook de openluchtdiensten, die in wijde omtrek bekend zijn, werden al georganiseerd. We bewogen ons reeds in evangelische richting toen we besloten om een beroep uit te brengen op Jelle de Kok.' Aan het woord is één van de leden van het moderamen van de kerkenraad van de gereformeerde kerk van Diever. Met drie moderamenleden en de predikant ben ik in gesprek over de ontwikkelingen in hun kerkelijke gemeente. Er wordt uitgebreid en met enthousiasme verteld hoe met de komst van deze predikant het proces in evangelicale richting in een stroomversnelling kwam. 'We wilden iemand die in het proces paste, want als dat niet zo is dan krijg je conflict, weerstand. In Diever moet je niet te snel willen gaan, teveel veranderingen tegelijk, dat roept weerstanden op. Je moet hier wel voorzichtig te werk gaan en niet te hard van stapellopen. De mensen hier zijn gehecht aan tradities. Nou, er is inmiddels wel heel veel gebeurd! Daar zijn we heel dankbaar voor.'

Aftasten

Na het eerste contact met de nieuwe predikant ontstond een fase van aftasten. De Kok won daarbij ook informatie in bij de vorige predikanten van de gemeente. Enkele gemeenteleden maakten bezwaar tegen zijn komst. 'Het waren enkele aanhangers van moderne theologie, die haakten af, aldus De Kok. 'Binnen elke gemeenschap zijn er stromingen. Ik gaf heel duidelijk aan waar ik stond, ik ben een gereformeerd

jongetje, verkondig Jezus Christus en die gekruisigd. Het gaat om het verzoenend lijden van Christus en de orthodoxe belijdenisgeschriften. Daar sta ik helemaal achter. Mijn evangelische inslag zit in mijn bevoegenheid om andere mensen vanuit een persoonlijke geloofsrelatie daartoe te inspireren. Ik hoop eraan mee te werken de gemeente tot een eigentijdse, aantrekkelijke gemeente te maken. Sommige mensen zagen dat niet zitten en besloten verder te gaan in de hervormde gemeente. Ik vond het jammer, maar heb daar verder geen moeite mee.'

Nieuwe kerkdiensten

Na de intrede van de nieuwe voorganger ontstond in Diever al snel een nieuwe dynamiek. De Kok bleek zeer gedreven te zijn, nam onmiddellijk het initiatief voor een cursus *Leven bij de Bron*, eerst samen met de kerkenraad, daarna ook in een reeks avonddiensten. De kerkenraad beleefde de gesprekken als een verademing. De avonddiensten, opgezet vanuit de cursus, werden heel goed bezocht. Het ging om het versterken van de relatie met God, met elkaar en met buitenstaanders. De avonddiensten werden geleidelijk anders. 'We merkten hoezeer zingen ons hielp om ons geloof te verdiepen. We zijn dus meer zangdiensten gaan organiseren en we zijn gaan bidden voor een *praiseband*.' Na enkele maanden bleek iemand bereid om organisatorische hulp te bieden. Zij vroeg twee mensen erbij. Deze drie mensen deden een oproep in het kerkblad en benaderden mensen persoonlijk. Men dacht aan drie *praise-avonden* per jaar, met voor elke avond drie repetities van zeven nummers. Er gaven zich 25 mensen op, waaronder een pianist, een drummer, een organist en iemand die dwarsfluit speelt. Iemand met een goed gehoor dirigeert. Uit deze *praiseband* ontstond vervolgens een *jeugdpraiseband*, met drie zangers, piano, drums en gitaar. De liederen in de avonddiensten komen uit de *Evangelische Liedbundel*, maar ook uit het *Liedboek voor de Kerken* en uit *Johan de Heer*. Een deel van de liederen wordt door het orgel begeleid. Bij het orgel speelt een vrouw op trompet, met haar twee dochters. Ook zij zijn een vaste combinatie geworden. De combinatie van orgel, trompet, dwarsfluit en saxofoon noemt zich inmiddels *Hativka*. In de avonddiensten werden op zeker moment ook videoclipjes getoond, op de beamer. Een beamerteam verzorgt de techniek. Regelmatig worden fragmenten uit films gedraaid. Op dit moment heeft men ervoor gekozen om de avonddiensten te 'specialiseren'. Zo is er elke maand een zangdienst, een jeugddienst, een creatieve dienst en leerdienst. De leerdiensten worden op verschillende wijze ingevuld. 'We zijn hier nog zoekende in', vertelt Jelle de Kok. 'Zo is er een serie over openbaring geweest. Na de preek was er gelegenheid om vragen te stellen en met mij door te praten. Op het ogenblik wordt er vooral uit de catechismus geprekt tijdens de leerdiensten over het 'Onze Vader'. Er is inmiddels een commissie bezig om na te denken over de vraag hoe we de leerdiensten nog beter kunnen laten functioneren in onze gemeente.'

Ook de openluchtdiensten zijn bijzonder. De gemeente organiseert deze in het Shakespeare-theater in het bos bij Diever. Er komen zo'n 700 á 800 mensen naar toe, vanuit de regio. 'Je ziet er veel randkerkelijken, want je valt er niet zo op. Iedereen loopt rond met een kussentje.'

'De bloem moet helemaal open...'

'Het gaat ons om persoonlijk, doorleefd geloof, vertelt één van de moderamenleden. 'De bloem is de afgelopen jaren opengegaan, maar die moet helemaal open. We willen laten zien wat ons bezielt.' Volgens hem kun je de gemeente, in zekere zin, ook vergelijken met een onderneming. 'Je moet investeren,' zegt hij, 'durven investeren. Er uit laten komen wat er in zit. Zodat mensen zien wat je aan het doen bent.' De gemeente streeft niet bewust naar een evangelische koers. De moderamenleden lijken zelfs wat huiverig te zijn om het zo te benoemen en ook de predikant is daar terughoudend in. Niettemin heeft met De Koks komst ook een typisch fenomeen uit de evangelische wereld in Diever zijn intrede gedaan: de gemeentegroeigroep. Er was een bijbelstudiegroep, maar de kracht van het gesprek zoals men dat in de cursus 'Leven uit de Bron' had ervaren, leidde tot gemeentegroei groepen. In deze groeigroepen ontstond vervolgens een verlangen om met een Alphacursus te beginnen. Ook wilde men aan de slag met het boek

van Rick Warren, *Doelgericht leven*, waarbij dit boek in veertig doelgerichte dagen samen met een onkerkelijk iemand moet worden gelezen. In gespreksgroepen wordt hierover doorgepraat. In de ontwikkeling van dit netwerk van groepen zien we hoe, evenals bij de avonddiensten, het één volgt op het ander. De Kok vertelt dat hij tegenwoordig meer zoekt naar een samenhang tussen preek, ochtenddienst, avonddienst, gemeentegroepgroepen, cursussen en jongerenwerk. 'Waarover ik preek, dat komt nu in de groepgroepen terug. En dankzij het *beamerteam* komt de preek punt voor punt voorbij.' 'Zo zijn we allemaal met hetzelfde bezig', voegt een moderamenlid eraan toe en ze geeft aan dat in verschillende gebedsgroepen voor de gemeente en de wereld wordt gebeden. 'Maar er zijn daarnaast ook nog gebedsduo's en gebedstrio's. We bidden ervoor dat er steeds meer bidders komen.' In het jongerenwerk kiest men niet voor het aanbod van het Regionale Dienstencentrum ('daar kunnen we niet zo veel mee'), maar bewust voor *Youth for Christ*, voor *Rock Solid* en *Solid Friends*. Men werkt ook mee aan projecten van *World Servants*.

De ochtenddienst lijkt bij al deze activiteiten hetzelfde gebleven. Jelle de Kok stelt dat rust in de ochtenddienst heel belangrijk is. Er is wel altijd een kinderlied, maar hier is de gemeente als één gezin samen. In zekere zin is deze dienst traditioneel. De avond (en de open lucht) zijn bestemd voor de bijzondere diensten. Recent is de vraag opgekomen, mede vanuit de diaconie, hoe de gemeente meer diaconaal bezig kan zijn. Men wil gaan publiceren over het Asiel Zoekers Centrum, mensen van het COA uitnodigen en mensen meer bewust maken van wat er gebeurt in de omgeving. De diaken uit het moderamen vertelt: 'We hebben nadrukkelijk te maken met de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en we willen ook aandacht schenken aan voedselbanken.'

Voorzichtig veranderen

Je moet in Drenthe niet te radicaal veranderen. De moderamenleden knikken telkens instemmend, wanneer één van hen dit herhaaldelijk naar voren brengt. Gelukkig, zeggen ze, was de koers er al. Anders zou dit allemaal waarschijnlijk niet van de grond gekomen zijn. Mensen hebben hier tijd nodig om eraan te wennen en in de geschiedenis van onze gemeente was die tijd ruimschoots aanwezig. Het is niet geforceerd gegaan en dat is goed want, zegt men opnieuw, 'je moet hier voorzichtig te werk gaan.' Het helpt daarbij dat de andere PKN-gemeente van Diever ook een eigen identiteit heeft. Daar heeft men, aldus de moderamenleden en ds. de Kok, ruimere opvattingen, over kinderen aan het Avondmaal en over de zegening van homoseksuele levensverbintenissen. 'We streven er dan ook helemaal niet naar om met hen samen te gaan. We willen een respectvolle relatie.' De diaconieën werken wel nauw samen.

Openheid

Bij de communicatie naar buitenkerkelijken zegt men 'in een leerproces' te verkeren. Bij de doelgerichte dagen ging een uitnodiging naar iedereen, de gemeente biedt de Alphacursus aan en bij het kinderkerstfeest op kerstavond komen veel buitenkerkelijken, maar op het terrein van het getuigen van je geloof is er 'nog wel een stuk verlegenheid'. 'Wij zien het zo, dat we de afgelopen paar jaar veel intern hebben versterkt en zien het als een uitdaging voor de komende tijd meer aandacht te schenken aan het missionair gemeente-zijn.' De Kok geeft aan dat de gemeente zich open wil opstellen, maar ook een zekere schroom kent. 'De schroom wordt minder, maar het kan wel wat beter. We willen anderen natuurlijk ook ruimte geven. God gaat zijn eigen weg met een mens. En een zuivere kerk krijgen we toch niet. ' Men is het er sterk over eens dat pluriformiteit goed is. Pluraliteit wijst men echter scherp af. 'We zijn een orthodox-confessionele gemeente met een evangelische inslag. De belijdenisgeschriften verwoorden de kern Zie je het anders, sorry, dan hebben we een probleem.' De Kok geeft aan dat gewerkt wordt aan het creëren van maximale betrokkenheid. 'Maar als mensen in de buitenste cirkel staan, dan zeggen we dat we blij zijn dat ze in de buitenste cirkel staan en niet daarbuiten. We willen mensen dicht bij de Heer brengen. Er is de toegangsdeur, maar er geldt geen dwang. Wanneer jij de hemel niet in wil,

dat is aan jou. We zeggen in liefde dat God van je houdt en dat je verloren gaat als je geen persoonlijke relatie met Christus hebt. Als je op de leeftijd des onderscheids komt, dan willen we graag dat mensen kiezen voor Jezus. Jij bent verantwoordelijk voor God. Jij moet het zelf verantwoorden als je Christus afwijst. In die zoektocht naar God willen wij mensen helpen.'

Lessen

Een leerpunt voor De Kok en de kerkenraad blijft dat men niet te snel moet gaan. De predikant moet het 'gaspedaal iets beter leren beheersen', zegt één van de moderamenleden voorzichtig. Een voorstel moet langzaam worden gebracht. Zo was er de gedachte om te werken met een gebedsteam na een kerkdienst, maar als daar bezwaren tegen zijn dan lijkt het verstandig om het toch maar niet te doen. 'De Geest moet het doen', zegt een moderamenlid. 'We moeten niet rammen of drammen.' In de afgelopen jaren heeft men echter ook geleerd hoe je persoonlijk sterker wordt door met elkaar te delen, dat je ('net als ondernemers') moet durven kijken waar kansen en mogelijkheden liggen en dat toerusting uiterst belangrijk is. De kerkenraad vergadert één keer per maand 'zakelijk' en één keer per maand is er toerusting. 'Je kunt elkaar daar dan ook op aanspreken', aldus de predikant. Voor de toekomst vertrouwt men op een verdergaande verbreding en verdieping van het gemeente-zijn. De samenhang in de verschillende activiteiten is daar reeds een teken van, voor het getuigen-naar-buiten zal nog meer aan toerusting moeten worden gedaan.